

APELACIONI SUD – PRIŠTINA

Predmet: AC.br.3560/2012

Dana: 5. decembra 2013. god.

APELACIONI SUD PRIŠTINA u drugom stepenu preko Euleksovog sudije parničara ROSITZE BUZOVE, kao predsedavajućeg sudije, sudije MUHAMED REXHA i sudije MUHARREM SHALA, kao članova veća;

U parnici tužioca JC iz Suve Reke, sada nastanjen u Beogradu, Srbija, koga zastupa advokat RB, protiv tuženih “BA” D.O.O. - Suva Reka, koje zastupa BK – vlasnik i direktor, Opština Suva Reka, koju zastupa SG - opštinski javni pravobranilac i GA iz Suve Reke radi “utvrđivanja prava na stanu”.

Nakon primanja žalbe koju je izjavio advokat RB u ime JC, tužilac u prvom stepenu, žalilac u drugom stepenu, protiv rešenja P.br.28/2011 Opštinskog suda u Suvoj Reci od 30. maja 2012. god.;

Nakon većanja i glasanja na zatvorenoj sednici veća, održanoj u skladu sa članom 190, stav 1, prva hipoteza u vezi sa članom 208 Zakona br. 03/L-006 o parničnom postupku (Službeni glasnik br. 38/2008), izmenjen i dopunjen Zakonom br. 04/L-008 (Službeni glasnik br. 28/2012) (“ZPP”) dana 5. decembra 2013. god.;

Ovim putem u skladu sa članom 209. stav 1. tačka d) ZPP- a donosi sledeće:

REŠENJE

USVAJA se žalba tužioca JC iz Suve Reke, sada sa boravištem u Beogradu, Srbiji, izjavljena od strane njegovog punomoćnika advokata RBA dana 28. juna 2012. god., pa se Rešenje P.br.28/2011 Opštinskog suda u Suvoj Reci od 30. maja 2012. god. UKIDA i predmet se vraća prvostepenom sudu na ponovno razmatranje.

OBRAZLOŽENJE

I. ISTORIJAT POSTUPKA

1. Dana 11. feburara 2011. god., tužilac JC iz Suve Reke, sada sa boravištem u Beogradu, Srbiji je podneo tužbu Opštinskom sudu u Suvoj Reci protiv tuženih preduzeća “BA”- Suva Reka, koje zastupa vlasnik BK, OPŠTINE Suva Reka i GA iz Suve Reke. Tužilac je tvrdio da je nosilac stanarskog prava, odnosno prava na posed stana u Suvoj Reci, ul. “Cara Dušana” br. 59, ulaz 1, stan br. 5, II sprat, sa površinom od 41 m², dokumentovano odlukom HPCC/D/233/2005/C od 16. decembra 2005. god. i odlukom HPCC/REC/76/2006 od 18. oktobra 2006. god. izdatim od strane

Komisije za stambene i imovinske zahteve ("HPCC"). Nakon rušenja zgrade sa ovim stanom u proleće 2010. god., izgrađena je nova zgrada na istoj parceli. Tužilac je pokušao da obavesti prvu tuženu stranu o svom pravu na stan u novoj zgradi na osnovu prava koje je imao u srušenoj zgradi, ali je odbijen bilo kakvog kontakta. On je poslao pismeno upozorenje drugoj tuženoj strani bez rezultata. U međuvremenu, takav novi stan je dodeljen trećem tuženiku, iako je nezakonito koristio stari stan i izgubio je spor u postupku pri HPCC. Dalje, tužilac se poziva na pravo *poštovanja svog doma* koje je garantovano članom 8, stav 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama ("EKLJP") i na nedostatak bilo kakvog razloga iz člana 8, stav 2 Evropske konvencije za mešanje javnih vlasti u ostvarivanje ovog prava, a koji bi mogao da opravda njegovo lišenje tog prava. U *petitumu* se traži da sud obaveže prvu i drugu tuženu stranu da tužiocu obezbede stan u novoizgrađenoj zgradi u Suvoj Reci, ul. „Car Dušan“ br.59, sa površinom od 41 m², ili da mu naknade tržišnu vrednost stana, te i da naloži trećoj tuženoj strani da trpi ispunjenje ovih obaveza u roku od 15. dana nakon pravosnažnosti presude. Tužba je zavedena za rešavanja u P.br.28/11 Opštinskog suda u Suvoj Reci.

2. Dana 7. aprila 2011. god., GA je podneo svoj odgovor na tužbu, u potpunosti je osporavajući i tražio je da je sud odbaci kao neprihvatljivu ili da je odbije kao neosnovanu. Prigovori na koje se pozvao su da tužilac nema legitimno pravo da traži utvrđivanje prava na korišćenje stana u Suvoj Reci, ul. "Deshmoret e kombit", u zgradi bivše Pošte, sa površinom od 41.16 m², pošto to pravo pripada GA prema konačnoj presudi P.br.100/06 Opštinskog suda u Suvoj Reci, od 19. maja 2006. god.

3. Dana 13. aprila 2011. god., OPŠTINA Suva Reka je podnela odgovor na tužbu, koju je u potpunosti osporila tražeći da se ista odbije kao neosnovana. Tužena je istakla da su pre rušenja zgrade u Suvoj Reci, ul. "Cara Dušana" br. 59, prikupljene sve dostupne informacije o vlasnicima i korisnicima prostorija zgrade. U tom procesu GA je dokazao njegovo pravo na korišćenje spornog stana pravosnažnom presudom P.br.100/06 Opštinskog suda u Suvoj Reci, od 19. maja 2006. god., dok JC nije predočio valjane dokaze. Prema tome, prema ovoj tuženoj strani, sud ne može odlučiti dva puta o sporu koji je rešen gore navedenom pravosnažnom presudom, obavezujuća za sve institucije, lokalne i međunarodne.

4. Dana 19. aprila 2011. god., "BA" D.O.O., je odgovorio na tužbu negirajući svoju pasivnu legitimaciju, pošto je, prema članu 6, stav 4 Sporazuma zaključenog 27. avgusta 2008. god., OPŠTINA Suva Reka trebala da utvrdi vlasnike i korisnike stanova u staroj zgradi i da im dodeli jednake objekte u novoj zgradi. "BA" D.O.O.

**REŠENJE AC.nr.3560/2012 APELACIONOG SUDA – PRIŠTINA, DANA
05.12.2013**

---

nije priznalo za svoje obaveze u pogledu povratka bivših stanovnika, izdavanja odluka o dodeli u njihovo ime i prenosa vlasništva nad novim stanovima.

5. Rešenjem P.br.28/2011 Opštinskog suda u Suvoj Reci, od 30. maja 2012. god. tužba JC je odbačena kao neprihvatljiva pošto je predmet njegovog tužbenog zahteva već presuđen (*res judicata*), nalažući svakoj strani da snose svoje troškove postupka. U obrazloženju je rezimiran tok prvostepenog postupka. Punomoćnik tužioca je ponovio objašnjenje u preliminarnom ročištu da je tužba u P.br.28/2011 podneta za isti stan o kome je odlučeno presudom P.br.100/06 Opštinskog suda u Suvoj Reci, od 19. maja 2006. god. U pogledu tog pojašnjenja, odlučujući o prigovoru druge tužene stvari zbog presuđene stvari i takođe postupajući po službenoj dužnosti, prvostepeni sud je zaključio da se tužba treba odbaciti kao neprihvatljiva u skladu sa članom 166, stav 2 ZPP pošto je *“pitanje – predmet spora rešen presudom P.br.100/06 Opštinskog suda u Suvoj Reci od 19. maja 2006. god., konačna od 26. juna 2006. god.”*

6. Rešenje P.br.28/2011 Opštinskog suda u Suvoj Reci, od 30. maja 2012. god. je dostavljeno u skladu sa članom 110, stav 1, prva rečenica ZPP-a, svim stranama, a takođe i tužiocu na dan 8. juna 2012. god.

7. Dana 22. juna 2012. god. advokat RB je poštom dostavio žalbu u ime tužioca JC Okružnom sudu u Prizrenu protiv Rešenja P.br.28/2011 Opštinskog suda u Suvoj Reci, od 30. maja 2012. god. osporavajući je po osnovu bitnih povreda odredaba parničnog postupka - član 181, stav 1, tačka a) u vezi sa članom 208 ZPP-a, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja - član 181, stav 1, tačka b) u vezi sa članom 208 ZPP-a i pogrešne primene materijalnog prava - član 181, stav 1, tačka c) u vezi sa članom 208 ZPP-a. Zahtev za drugostepeni sud je da se rešenje ukine i da se predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

8. U skladu sa članom 187, stav 1 u vezi sa članom 208 ZPP-a, iako su kopije ove žalbe uručene suprotnim stranama, nijedan odgovor nije podnet u zakonskom roku od 7 dana. Dakle, u skladu sa članom 188, stav 1, u vezi sa članom 208 ZPP-a, dana 23. jula 2012. god., žalba je uz spise dostavljena Okružnom sudu u Prizrenu i zavedena je pod AC.br.323/12. S obzirom da nije rešena do dana 31. decembra 2012. god. u skladu sa prelaznim pravilom člana 39, stav 1 Zakona br. 03/L-199 o sudovima (Službeni glasnik br. 49/11), ova drugostepena građanska parnica je 1. januara 2013. god. postala predmet Apelacionog suda, ponovo zaveden pod novim brojem – AC.br. 3560/12.

9. Odlukom ref.br.2013.OPEJ.0321-001 zamenika predsednika Skupštine EULEX sudija, od 16. jula 2013. god., AC.br.3560/12 Apelacionog suda je preuzet od strane

EULEX-a i raspoređen je mešovitom tročlanom žalbenom veću, u skladu sa članom 5, stav 1, tačka c), stavovi 4, 5 i 7 Zakona br. 03/L-053 o nadležnosti, odabiru i raspodeli predmeta EULEX sudijama i tužiocima na Kosovu. Predsedavajući sudija parničar je određen od strane predsednika Skupštine EULEX sudija odlukom ref. br. 2013. OPEJ. 0321-001 od 16. jula 2013. god. Kosovske sudije-članovi veća su imenovani od strane predsednika Apelacionog suda odlukom AGJ. I. br.306/13 od 19. jula 2013. god.

10. S obzirom da je veće zakonito sastavljeno u skladu sa specifičnim zahtevima člana 5, stavova 1, 4 i 5 Zakona br. 03/L-053 o nadležnostima, odabiru i raspodeli predmeta EULEX sudijama i tužiocima na Kosovu, ovo veće je ovlašćeno da reši AC. br. 3560/12 na osnovu svoje opšte drugostepene nadležnosti u građanskim parnicama iz člana 15, stav 2 ZPP i člana 18, stav 1, podstav 1 Zakona br. 03/L-199 o sudovima.

II. PRIHVATLJIVOST ŽALBE I DRUGOSTEPENI POSTUPAK

11. Ne postoji nijedna procesna smetnja za rešavanje žalbe. *Kao prvo*, protiv osporenog rešenja za odbacivanje tužbe, po članu 387, stav 1, tačka w), član 166, stav 2 i član 391, tačka d) ZPP- a, žalba je dozvoljena na osnovu opšte odredbe člana 206, stav 1 ZPP, do sada ne postoji odredba koja zabranjuje ovaj pravni lek protiv rešenja. *Kao drugo*, žalba nije zakasnela, prema članu 186, stav 2 u vezi sa članom 210 ZPP- a. Rešenje P.br.28/2011 Opštinskog suda u Suvoj Reci, od 30. maja 2006. god. je uručeno punomoćniku tužioca, prema članu 118, stav 1, prva rečenica ZPP-a 8. juna 2012. god. Njegova žalba je dostavljena preko pošte na dan 22. juna 2012. god. koji se, prema članu 127, stav 2, prva rečenica ZPP-a treba smatrati kao datum kada je žalba izjavljena sudu. U skladu sa članom 127, stav 1 ZPP-a, žalba je izjavljena blagovremeno pre isteka 15-dnevnog roka, propisanog članom 176, stav 1, prva rečenica u vezi sa članom 208 ZPP-a na dan 23. juna 2012. god. *Kao treće*, nije nedopustiva prema članu 186, stav 3 u vezi sa članom 208 ZPP- a. Izjavljena je od strane advokata RBA, kao punomoćnika tužioca, ovlašćenog po punomoćju od 6. marta 2012. god. Pošto je žalilac stranka u prvom postupku on ima proceduralno pravo a takođe i pravni interes da ospori rešenje za njeno ukidanje. Stranka nije izjavila da se odriče prava na žalbu ili o povlačenju žalbe na osnovu člana 177 u vezi sa članom 208 ZPP-a. *Kao četvrto*, žalba ima preduslove iz člana 178, tačke a) - d) u vezi sa članom 208 ZPP-a; njen sadržaj nije nepotpun, po članu 179, stav 1 u vezi sa članom 208 ZPP-a. Prema tome, nepostoje pravni osnovi za neprihvatljivost žalbe i drugostepeni postupak koji je pokrenut po žalbi.

III. DRUGOSTEPENO ISPITIVANJE PRVOSTEPENOG OSPORENOG REŠENJA

12. U okviru drugostepenog razmatranja, drugostepeni sud će ispitati pobijano Rešenje po osnovama navedenih u žalbi, takođe i po službenoj dužnosti za povrede navedene u članu 194 u vezi sa članom 208 ZPP-a.

Bitne povrede postupka iz člana 166, stav 2 ZPP-a

13. Osporenim rešenjem P.br.28/2011 Opštinskog suda u Suvoj Reci, od 30. maja 2012. god., tužba JC je “odbačena kao neprihvatljiva pošto je predmet tužbenog zahteva presuđena stvar”. Član 166, stav 2 ZPP- a je jedini pravni osnov koji je primenjen za odbacivanje tužbe zbog presuđene stvari, okončajući postupak ne oslanjajući se na bilo koju drugu odredbu.

Presuđena stvar – opšte karakteristike, funkcije i granice

14. Zaštita protiv ponavljanja postupka odlučujući za građanska prava je jedna od posebnih zaštitnih mera u vezi sa opštom garancijom prava na pravično suđenje iz člana 6, stav 1, prva rečenica EKLJP, koja je direktno primenjiva na Kosovo u skladu sa članom 22 Ustava. Svrha je sprečavanje ponavljanja takvog postupka koji je okončan konačnom odlukom-koja je stekla snagu *res judicata* (presuđena stvar), kada je neopoziva redovnim pravnim sredstvima pošto su ih stranke iscrpele ili su dozvolile da rok istekne bez da su ih iskoristile (*Nikita protiv Rusije, br. 50178/99, § 37 ESLJP 2004-VIII*). Presuda postaje presuđena stvar, kada je konačna, kada protiv nje nije moguće uložiti žalbu, kada je po domaćem zakonu pravno neopoziva. Obrnutom logikom, presuda nije končana u svrhu presuđene stvari kada je protiv nje uložena žalba ili kada nije protekao rok određen za ulaganje žalbe (*Blečić protiv Hrvatske, br. 59532/00 ESLJP 2004-VIII*). Evropski sud za ljudska prava (“ESLJP”) je izjavio u svojoj sudskoj praksi da pravo na pravično suđenje, tumačeno u svetlu osnovnih načela vladavine prava i pravne sigurnosti, obuhvata uslov u slučajevima u kojima su sudovi konačno utvrdili pitanje da se njihova odluka ne dovede u pitanje (*Brumărescu protiv Rumunije, br. 28342/95, § 61, ESLJP 1999 VII; Kondrashov protiv Rusije, br. 2068/03, § 27, ECHR*). Ponavljajući aspekt suđenja i /ili presude(a) izrečene u njima je centralan u tom pogledu - ne može imati kršenja prava na pravično suđenje ili uopšte prava na sud, kada dva seta postupka nisu kumulativna u jednoj tužbi. (*Nikitin protiv Rusije, no. 50178/99, § 35, ECHR 2004 - VIII*).

15. Zapravo, presuđena stvar je jedna od glavnih pravnih posledica proizvedenih bilo kojom presudom protiv koje nije dozvoljena žalba, bez obzira na vrstu tužbe i ishod predmeta. Načelo diktira da gde se građanski spor ispituje o meritumu od strane

suda, trebalo bi odlučili jednom za svagda. Ona sintetizuje odobrenu zaštitu i izrečenu sankciju u parničnom postupku da bi zaštitila materijalno subjektivna prava, pogođena sporom. Međutim, ona ne stvara ova prava, niti se može izjednačiti sa zakonom u slučaju. U skladu sa načelom zakonitosti utemeljenu u članu 2, stav 2 ZPP, presuđena stvar se zasniva na zakonu, podređena je svim svojim uslovima, samo vraćajući regulatorno dejstvo koje ima na parnične okolnosti. Dakle, presuđena stvar ne može transformisati stvarno stanje - nijedna deklarativna presuda iz člana 254, stav 1 ZPP ne čini nepostojeće pravo ili pravni odnos postojećim i suprotno. Presuđena stvar nije nepobitna pravna pretpostavka za verodostojnost onoga što je navedeno ili utvrđeno presudom. Pozitivno, obavezuje stranke i sve javne institucije da je uzmu u obzir i da je poštuju: negativno, zabranjuje sudu, ukoliko se nađe još jednom pred istim sporom, da odluči o meritumu (*non bis in idem*).

16. U skladu sa zaštitnom funkcijom koju parnični postupak vrši nad materijalnim pravom u parnici, presuđena stvar se pre svega sastoji u obavezi *stranaka* da prekinu rešeni spor. Osim vanrednim pravnim lekovima, ukoliko ih ima na raspolaganju, nijedna od njih ne može dalje zvanično osporiti ono što je presuđena stvar. Međutim, samo stranke u konkretno rešenom slučaju imaju tu obavezu - one treba da poštuju to stanje definitivnosti i neosporljivosti, jer je postavljeno između njih, a ne *prema svima* (*erga omnes*). Pošto je konačna odluka obavezujuća za stranke ona je osnov za njihovo buduće usklađeno ponašanje o presuđenoj stvari, i obrnuto, pošto nije obavezujuća za *treća lica* nije podobna proizvesti ovo regulatorno pravno dejstvo na njih pošto nisu učesnici u okončanom sporu. Ove granice nose sledeću novu komponentu presuđene stvari - nerešavanje jednom rešenog spora. Budući da su obe strane obavezane da ne osporavaju rešeno pitanje, ali samo strane podjednako gube proceduralno pravo da pretenduju materijalno pravo- predmet presuđene stvari u novom postupku. Pošto je *apsolutno negativan proceduralni preduslov*, čini neprihvatljivom svaku naknadno ponovljenu tužbu pošto je po zakonu ugašena presuđenom stvari, formirana po pravosnažnošću sudske odluke o osnovnoj/originalnoj već rešenoj tužbi. Prema tome, presuđena stvar predstavlja procesnu smetnju za svako *de novo* suđenje između istih strana o istom sporu. Ovo nerešavanje štiti presuđenu stvar od opasnosti konfliktne odluke o novo podnetoj tužbi, preklapajući u svoje osnovne elemente one koji su već rešeni.

17. Sudska praksa ESLJP je uvek priznala kao kompatibilne sa članom 6, stav 1 ECLJP granice koje postoje u svim nacionalnim pravnim sistemima za dejstvo presuđene stvari *ad personam* i za materijali obim. (*Kehaya i drugi protiv Bugarske, br. 47797/99 and 68698/01, § 66, 12. januar 2006 god.; Esertas protiv Litvanije,*

br.50208/06, § 22, 3. avgusta 2012. god.). Posledično, smatra se da konačne presude sprečavaju samo razmatranje *istog spora između istih strana*. Nasuprot tome, one nisu konkluzivne za sporove o *istom predmetu između različitih strana ili između istih strana o različitoj predmetnoj stvari*. Ukratko, presuđena stvar, bez obzira na njen intenzitet, nije apsolutna već je ograničena u svom dejstvu, imajući ograničen obim *ad personam* i ograničen obim predmetne stvari (osim za pojedine kategorije presuda, kao one o građanskom statusu, obavezujuće *erga omnes*)

18. Ove granice presuđene stvari su svojstvene za građanske parnice Kosova. Prema članu 2, stav 1 ZPP-a u parničnom postupku sud odlučuje u granicama zahteva koje su postavljene od strana u parnici. Prema članu 166, stav 1 ZPP-a presuda koja se ne može pobiti putem žalbe postaje konačna samo u odnosu na ono što je odlučeno presudom o tužbi i protivtužbi. Na osnovu člana 167, stav 1 ZPP-a *konačna presuda proizvodi pravni efekat samo između stranki u parnici*; osim ako iz razloga prirode spornog odnosa ili prema naredbi zakona, proizvodi efekat protiv trećih lica. Član 167, stav 2 ZPP-a proširuje konačnost presude na *stanje pravnog odnosa u vreme okončanja glavne rasprave stvari*. Član 166, stav 2 ZPP-a mora da se primeni ne izolovano već sistematski pročitano sa svim ovim normama koje regulišu konačnost presude i njenih posledica. Shodno tome sudska praksa Kosova je bila nekontroverzna da je pitanja presuđena stvar samo ako *kumulativno* postoji *subjektivni identitet* - istovetnost stranaka u sporu i *objektivni identitet* - istovetnost tužbenog zahteva i istovetnost njegovog činjeničnog stanja, kao što je odlučeno u prvom predmetu i kao nerešeno u svakom narednom predmetu.

19. *Objektivne granice presuđene stvari* - ovo je predmetna stvar na koju se primenjuje presuđena stvar- materijalno pravo o kome je sud odlučio, usvajajući ili ga odbijajući, po članu 252 ZPP-a. Ukoliko je obim tužbe bio u skladu i nije prekoračio presudu - njena presuđena stvar odgovara predmetnoj stvari slučaja - onda će *glavna i sporedna pitanja* biti odlučena kao prema članu 166, stav 1 ZPP-a, dok prekluzija člana 166, stav 2 ZPP-a važi za ovo pitanje presuđene stvari- osporeno materijalno pravo, odlučeno u izreci prema članu 160, stav 3 ZPP-a, i individualizovano po sadržaju, titularu, pravnoj klasifikaciji, veličini itd. Član 166, stav 3 ZPP-a utvrđuje jedini izuzetak u tom pogledu, proširenje presuđene stvari o odluci uključenoj u izreci prema članu 160, stav 3 ZPP-a o pravu tuženika na naknadu sa tužbom tužioca koja je predstavljena *prigovorom za uređenje poravnanja* u postupku bez protivtužbe. Izvan ovih objektivnih granica nije formirana presuđena stvar, a prekluzija iz člana 166, stav 2 ZPP-a ne deluje.

20. **Vremenske granice presuđene stvari** – kao što je izričito predviđeno članom 167, stav 2 ZPP-a, konačnost presude će biti obavezujuća stanjem pravnog odnosa *u vreme okončanja glavne rasprave*, po članu 437 ZPP-a. Ovo je relevantan trenutak od kojeg sud utvrđuje da li osporeno pravo postoji ili ne. To je razlog zašto se kasnije ne može osporiti činjenicama koje su nastale pre ovog trenutka, ukoliko je bila potvrđeno presuđenom stvari. Dok, presuđena stvar utvrđuje pravni odnos, ne može sprečiti njegovo buduće razvijanje, i ne zamrzava njegovo stanje. Ni činjenično a ni pravno, sve promene koje nastaju nakon trenutka okončanja glavne rasprave se ne mogu uzeti u obzir od strane suda, a samim tim presuđena stvar formirana presudom ne može i ne pokriva ih prospektivno. Neokončane njom, ove nove nastale činjenice mogu služiti kao osnova za novu prihvatljivu tužbu, koja se odnosi na vremenski period osporenog prava, nasledivši a ne prethodivši presuđenoj stvari.

21. **Subjektivne granice presuđene stvari** – određuju krug lica koja ne mogu da ospore zakonski potvrđeno pravo kao postojeće ili da polažu pravo na zakonski uskraćeno pravo kao nepostojeće, koja su u obavezi da usklade svoja buduća ponašanja sa pravnim stanjem koje je konačno utvrđeno od strane suda. To su lica koja su obavezana presuđenom stvari; presuđena stvar je u odnosu na njih važeća; oni su zakonski adresati presuđene stvari. Međutim, krug ovih lica nije neograničen. Presuđena stvar nije važeća u odnosu na *erga omnes* – naprotiv iako veoma intenzivno, po pravilu je njegovo pravno dejstvo proizvedeno između i među parničarima u predmetu. Član 167, stav 1 ZPP-a je izričit po tom pitanju bez dvosmislenosti. To je pravedno ograničenje. Samo su strane imale mogućnost da predstavljaju činjenice u postupku, da izvedu dokaze i da se pozovu na pravne argumente i da na taj način utiču na sadržaj presude. Nasuprot tome, *treća lica* koja nisu učestvovala u predmetu nisu imala nikakvu mogućnost u postupku da vrše bilo kakav uticaj na njegov ishod. Presuda može biti pogrešno doneta – štaviše, može biti rezultat simulativnog suđenja. Ukoliko su treća lica izložena njenoj presuđenoj stvari, ona će biti neopravdano ugrožena, i simulativni slučajevi će biti stimulisani. Prema tome, svako ko želi da prisvoji otuđeno pravo može tužiti slobodno odabranog nelegitimno tuženog da dobije presudu, koja može formalno stupiti na snagu kao suprotstavljena stvarnom titularu prava. Kako bi izbegli ovaj potpuno neprihvatljiv ishod član 167, stav 1 ZPP-a ograničava pravno dejstvo konačne presude samo na parničare u predmetu. Ovim pojmom norma znači *suprotne stranke* u postupku – tužilac (tužioci) protiv tuženog (tuženih). Na osnovu člana 274, stav 1 ZPP-a, ako se presuda mora primeniti i na *treću stranu*, ona će biti tretirana kao *konsolidovani zajednički parničar glavne stranke* kojoj se udružila da bi je podržala po članu 271, stav 1 ZPP-a. Ukratko,

presuđena stvar se primenjuje samo između strana koje imaju suprotni proceduralni status, koja se ne primenjuje između onih koji stoje na istoj strani postupka. *Per argumentum ad contrario* iz člana 167, stav 1 ZPP-a *sva treća lica* koja nisu stekla proceduralni status stranke u predmetu nisu obavezana presuđenom stvari konačne presude donete u postupku i nisu njeni adresati. Stoga, svaka takva treća lica imaju prava da podnesu novu tužbu za pravo koje je već usvojeno ili odbijeno presuđenom stvari između strana u okončanom predmetu. U odnosu na takva treća lica presuđena stvar čak ne deluje kao zdravorazumna pretpostavka za usklađenost stvarnog zakonskog stanja sa onim koje je utvrđeno na suđenju koje je održano bez njegovog/njenog učešća.

22. Presuđenu stvar ne treba izjednačiti sa *legitimacionim dejstvom* konačne presude. Poslednja zasnovana na javnom poverenju u nju, prema greškama u činjenicama ili zakonu može proizvesti fikciju, štetnu za stvarnog titular osporenog prava. Ukoliko je bivši propustio da interveniše u suđenju za ovo pravo održano u njegovom/njenom *odsustvu*, on ili ona se i dalje mogu odbraniti od legitimacionog dejstva ove konačne odluke podnoseći bili kakvu tužbu (identičnu, sličnu ili potpuno drugačiju) u novom parničnom postupku.

23. Presuđena stvar proizvedena svakom konačnom odlukom nadležne jurisdikcije se takođe treba razlikovati od njenog *dokaznog dejstva*. Utoliko njeno obrazloženje sadrži činjenice utvrđene kao dokazane ili odbijene, ovi nalazi predstavljaju samo *posredne* dokaze za odgovarajuće činjenice. Mada sadržani u javnom dokumentu, oni se uvek mogu osporiti kao *netačni* u skladu sa članom 329, stav 3 ZPP-a, nemaju obaveznu dokaznu vrednost i sud im u narednom postupku može slobodno pristupiti kao bilo kom drugom dokazu. Ili, dok presuđena stvar važi samo za *osporene pravo između strana*, ne može biti slučajno opovrgnuto, i treba biti poštovano, *dokazno dejstvo odluke* za činjenice u svom obrazloženju može biti suprotstavljeno trećim licima i slučajno u narednom postupku.

24. Kao što je navedeno, presuđena stvar sprečava obnavljanje spora od strane institucije novih sudskih postupaka, kao što članovi 166, stav 2 i 391, tačka d) ZPP-a imperativno obavezuju sud da po službenoj dužnosti odbaci svaku tužbu koja ponavlja već rešenu tužbu u konačnom obliku. Međutim, o takvom odbacivanju treba rešiti nakon savesnog i pažljivog poređenja okončanog i nerešenog predmeta i nakon pronalaženja *potpune istovetnosti stranaka i predmetne stvari dva niza postupaka*. Na prvom mestu, novi spor koji je pokrenut pred sudom mora bit isti u svakom pogledu sa onim rešenim. Pravo - predmet presuđene stvari u okončanom predmetu mora preklapati pravo-predmet novog slučaja u njenim osnovnim karakteristikama. To

znači istovetnost tužbenih zahteva i istovetnih u činjeničnom stanju. Ovo ponavljanje koje je obavezno po članu 166, stav 2 u vezi sa članom 160, stav 3, članom 166, stav 1 i članom 167, stav 2 ZPP-a je isključeno ako postoji razlika u osnovama tužbe sa presuđenom stvari i onim koje su u toku rešavanja u novom predmetu, petitum i/ili materijalni vremenski period. *Na drugom mestu*, da bi presuđena stvar bila procesna smetnja za novo suđenje, preduslov je takođe subjektivni identitet dva niza postupakarničari u drugom predmetu moraju biti adresati presuđene stvari u prvom predmetu. Nije potrebno da sva lica - stranke u okončanom postupku budu stranke u novo pokrenutom postupku - učešće nekih od njih je dovoljno. S druge strane, učešće u novom suđenju nekog lica - koje nije adresat u novom suđenju je ne gasi za bivše parničare koji su obavezani njim. Subjektivni identitet može biti samo delimičan a ne potpun da bi se presuđena stvar primenila. Jedino gde se takvo ponavljanje u pogledu stranaka- kao i predmetne stvari nalazi između trenutnog i prethodnog postupka, nova tužba je presuđena stvar. Nasuprot bez takvog objektivnog i subjektivnog ponavljanja, dva seta postupaka ne mogu biti saglasni, odluke u njima ne mogu biti konfliktne- dakle, presuđena stvar kao procesna smetnja ne može blokirati novo suđenje, dok je tužba nerešena u njemu prihvatljiva i kao takva spada van člana 166, stav 2 i člana 391, tačka d) ZPP-a. To ne dovodi do ponavljanja predviđenog u ove dve odredbe kao što su istovetnost stranaka, istovetnost tužbenih zahteva i istovetnost činjeničnog stanja. Ukoliko postoji razlika u bilo kom od ovih elemenata, presuđena stvar konačne presude u prvom predmetu se ne može povrediti, i stoga ne može biti zaštićena okončanjem drugog predmeta. Neopozivost koja se podrazumeva iz pravnog načela sigurnosti garantovana u zakonskim granicama formirane presuđene stvari, takođe zasnovano na zakonu. U svojim posledicama konačnost presude nije apsolutna i legitimno oslanjanje na njenu presuđenu stvar se ne treba zloupotrebti.

25. Primena dejstva presuđene stvari konačne presude u okviru svojih zakonskih granica, objektivnih, subjektivnih i vremenskih, jeste emanacija samog pravnog načela sigurnosti. Njeno neprimenjivanje izvan ovih granica ne predstavlja odstupanje od nje, opravdano okolnostima značajnog i/ili uverljivog karaktera (*Ryabykh protiv Rusije* br. 52854/99, § 52, ESLJP 2003-IX, *Salov protiv Ukrajine*, br. 65518/01, § 93, ESLJP 2005-VIII; *Protsenko protiv Rusije*, br. 13151/04, § 26, 31. jula 2008. god.). Načelo pravne sigurnosti nije tako izdvojeno već poštovano u postupku, koje, mada povezano, nije ponovljeno u objektivnim ili subjektivnim granicama, dok su interesi svih uključenih strana u pravednoj ravnoteži sa potrebom da se obezbedi pravilno sprovođenje pravde (*Nikitin protiv Rusije*, br. 50178/99, § 59, ESLJP 2004-VIII, i *Kulkov i drugi*, § 27).

Presuda P.br.100/06 Opštinskog suda u Suvoj Reci, od 19. maja 2006. god. vis-à-vis P.br.28/2011 Opštinskog suda u Suvoj Reci.

26. Vraćajući se na okolnosti ovog slučaja, tužba P.br.28/2011 Opštinskog suda u Suvoj Reci ne ponavlja tužbu koja je rešena konačnom presudom P.br.100/2006 Opštinskog suda u Suvoj Reci, od 19. maja 2006. god., kao što je predviđeno članom 166, stav 2 ZPP-a.

Nedostatak objektivnog identiteta iz člana 166, stav 2 ZPP-a

27. P.br.100/06 Opštinskog suda u Suvoj Reci je pokrenut tužbom podnetom 13. aprila 2006. god. od strane tužioca GA iz Suve Reke protiv tužene strane, OPŠTINA Suva Reka. Činjenice koje su navedene su da je 1984. god. GA dodeljen dvosoban stan u zgradi stare pošte u Suvoj Reci na II spratu, II sprat, br. 5, na površini od 41.16 m² na njegov zahtev br. 1493 od 6. novembra 1984. god. podnet Komisiji za dodelu stanova pri Sekretarijatu za unutrašnje poslove - Suva Reka, uz nepotpisano rešenje da je "stan dodeljen dana 23.11.1984." Nedostatak odgovarajuće odluke o dodeli ovog stana, a što je GA priznao u tužbi, je opravdan njenim gubitkom i time da je nedostupna u arhivi policijske stanice - Suva Reka, očuvana za dokumentaciju nakon 1999. god. prema njegovom dopisu od 28. marta 2006. god. Takođe u tužbi se navodi korišćenje stana od strane GA nakon 1984. god. prema Uvidu br. 66 izdate od strane Opštinskog komunalnog preduzeća Suva Reka, dana 2. aprila 2001. god., Spisak br. 135, korisnika stanova u društvenoj svojini u Opštini Suva Reka od 17. aprila 1990. god. u kojoj se pojavljuje njegovo ime pod br. 85, uplatnica br. 342/12 od 29. oktobra 1985. god. za zakup naplaćena od strane GA za mesece II - X 1985. god., i Zaključak 03 br. 360/380 Odeljenja za urbanizam, stambeno - komunalne i imovinske poslove - Suva Reka od 4. aprila 1995. god. koji dopušta da se sprovodi izvršenje za oslobađanje od ljudi i stvari stana u društvenoj svojini br. 5 u Suvoj Reci, ul., "Cara Dušana br. 59, protiv GA na dan 12. aprila 1995. god. Tužbenim zahtevom je traženo da sud utvrdi da je GA od 1984. god. bio stalni korisnik stana u zgradi stare pošte u Suvoj Reci, II sprat, br. 5, na površini od 41.16 m², i da se OPŠTINA Suva Reke, kao tužena strana, obaveže da prizna to pravo na trajno korišćenje.

28. P.br.100/06 Opštinskog suda u Suvoj Reci je rešen u glavnom pretresu 19. maja 2006. god. bez bilo kakvog preciziranja, preinačenja i/ili dopune tužbe. Dokazi koji su bili priloženi uz tužbu su izvedeni u dokaznom postupku bez ikakvih drugih novih činjenica ili dokaza predočenih od strane stranaka u postupku.

29. Presudom P.br.100/06 Opštinskog suda u Suvoj Reci od 19. maja 2006. god. utvrđeno je da je GA od 1984. god. stalni korisnik dvosobnog stana u zgradi stare

pošte u Suvoj Reci, ul. „Deshmoret e kombit” II sprat, br. 5, na površini od 41.16 m² (*prva rečenica izreke*). Opština Suva Reka, kao tužena strana, je obavezana da to pravo na trajno korišćenje prizna tužiocu GA (*druga rečenica izreke*). U obrazloženju, na osnovu Uvida br. 66 Opštinskog komunalnog preduzeća - Suva Reka od 2. aprila 2001. god. i Spiska br. 135, korisnika stanova u društvenoj svojini na teritoriji Opštine Suva Reka, od 17. aprila 1990. god. utvrđeno je da je GA koristio stan od 1984. god. bez ometanja od strane bilo koga. Citirajući član 11. Zakona o stambenim odnosima (Službeni glasnik SAPK br. 11/83, 29/86 i 42/86) („ZSO“) *da građani stižu stanarsko pravo od dana zakonitog ulaska u stan*, Opštinski sud u Suvoj Reci je ustanovio da je useljenje GA u 1984. god. u gore navedenom stanu u društvenoj svojini dovoljno za sticanje prava na trajno korišćenje.

30. Pošto se više nije mogla pobijati žalbom i time je postala pravosnažna prema članu 333, stav 1 Zakona o parničnom postupku (Službeni glasnik SFRJ br. 4/77, 36/80, 69/82, 58/84, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90, 35/91 Službeni glasnik SRS br. 27/92, 31/93, 24/94, i 12/98) (“ZPP“ 1977), presuda P.br.100/2006 Opštinskog suda u Suvoj Reci, od 19. maja 2006. god. je presudila stvar samo o glavnoj tužbi, po kojoj je odlučeno, u skladu sa članom 187, stav 1 ZPP 1977, utvrđujući pravo GA na trajno korišćenje dvosobnog stana koji se nalazi u zgradi stare pošte u Suvoj Reci, ul. „Deshmoret e kombit“, II sprat, br. 5, na površini od 41.16 m², u skladu sa članom 11 ZSO *na osnovu njegovog poseda od 1984 ove društvene svojine*.

31. Nasuprot tome, tužba u P.br.28/2011 Opštinskog suda u Suvoj Reci, kao što je detaljno opisano u stavu 1 gore, sadrži navode JC da je on “*nosilac stanarskog prava, odnosno prava na posedovanje stana u Suvoj Reci*”, ul. “*Cara Dušana*”, I ul., II sprat, br. 5, na površini od 41 m², dokumentovano Odlukom HPCC/D/233/2005/C, od 16. decembra 2005. god. i odlukom HPCC/REC/76/2006 od 18. oktobra 2006. god. Zgrada sa pomenutim stanom je srušena u 2010. god. te je izgrađena nova na istoj parceli od strane “BA” D.O.O., na osnovu sporazuma sa Opštinom Suva Reka. JC smatra da on ima “*pravo na stan u novoj zgradi na osnovu prava na stan u srušenoj zgradi.*” “BA” D.O.O. i Opština Suva Reka, prva i druga tužena strana u predmetu su, međutim, odbili da priznaju to pravo: umesto toga oni su tretirali GA, trećeg tuženika, kao nosioca tog prava, iako je nezakonito koristio stan i nije uspeo da sebe legitimise u postupcima pri HPD/HPCC. Svako eventualno pozivanje od strane tuženih, u ovom pogledu, na odluke bilo kog drugog organa je osporeno tužbom kao neosnovano, pošto je JC svoje pravo zasnovao na odluke HPCC koje, s obzirom da su obavezujuće i izvršne prema Uredbi UNMIK-a br. 1999/23 ne mogu biti predmet ispitivanja od strane drugog sudskog ili administrativnog organa na Kosovu. Tužbenim zahtevom je

od suda traženo da se prva i druga tužena strana obavežu da tužiocu obezbede stan u novoj zgradi u Suvoj Reci, ul. "Cara Dušana" br. 59, na površini od 41 m², ili da mu nadoknade iznos koji je jednak tržišnoj vrednosti stana, kao i da se treći tuženik obaveže da trpi ispunjenje ovih obaveza.

32. Ova jukstapozicija pokazuje da nema *objektivnog identiteta* među P.br.100/06 i P.br.28/2011 Opštinskog suda u Suvoj Reci. Sporovi u ove dve građanske parnice su različiti. Pitanje u P.br.28/11 - *da li JC ima pravo na naknadu stana u novo izgrađenoj zgradi na osnovu poseda stana u srušenoj zgradi u periodu od avgusta 1995 god. – marta 1999. god.* ne ponavlja pitanje koje je već presuđena stvar u P.br.100/06 *da je GA koristio stan u staroj zgradi u periodu od novembra 1984. god. – aprila 1995. god.* Ponavljanje u predmetnoj stvari izričito zasnovano na članu 166, stav 2 ZPP kao preduslov za neprihvatljivost zbog presuđene stvari iz člana 391, tačka d) ZPP nedostaje u P.br.100/06 protiv P.br.28/11; to samo po sebi isključuje primenu ovih odredaba i čini pravno neosnovanim odbacivanje tužbe zbog presuđene stvari u drugom predmetu. Položaj u kosovskoj sudskoj praksi, koji je na nekontroverzan način ponovo afirmisan, je da je prigovor presuđene stvari osnovan ako *postoji identitet stranaka, identitet tužbenog zahteva i identitet činjeničnog osnova*. Razlika u bilo kojem od ovih aspekata dva seta postupaka - *okončanog vs. novo pokrenutog* - čini prigovor presuđene stvari neosnovanim. P.br.100/06 i P.br.28/11 se mimoilaze u svim ovim elementima.

33. Drugačije činjenično stanje. Ne postoji objektivni identitet u dva uporedna slučajeva na prvom mestu zbog nedostatka *istovetnosti u činjeničnom osnovu tužbi* - njihove predmetne stvari. Razlika u činjeničnom stanju u ove postupke, kao što su životni događaji, koji su se objektivno dogodili u prošlosti, bez obzira na njihovu pravnu kvalifikaciju je odlučujuća. *Kao prvo*, u P.br.100/06 činjenice navedene u tužbi i utvrđene presudom donete od strane Opštinskog suda u Suvoj Reci su bile da je 23. novembra 1984. god. GA dodeljen stan u zgradi stare pošte u Suvoj Reci, na II spratu, br. 5, na površini od 41.16 m² od strane Sekretarijata za unutrašnje poslove - Suva Reka na njegov podnesak br. 1493, od 6. novembra 1984.god., ovo korišćenje je nastavilo u godinama nakon što je dokumentovano Spiskom br. 135 korisnika stanova u društvenoj opštini u Opštini Suva Reka, od 17. aprila 1990. God., Zaključak 03 br. 360-380 Odeljenja za urbanizam, stambeno - komunalne i imovinske poslove - Suva Reka od 4. aprila 1995. god. koji dozvoljava iseljenje GA na dan 12. aprila 1995. god., nakon prekidanja koja nisu identifikovana u njihovom trajanju, on je ponovo koristio ovaj stan u vreme kada se rešavao P.br.100/2006. *Drugo*, u P.br.28/2011 činjenice od značaja navedene u tužbi je posed JC na stanu od avgusta 1995. god. do

marta 1999. god.; gubitak tog poseda u sukobu 1999. god. i njegov povratak u njemu u 2007. god. na osnovu odluke HPCC/D/233/2005/C i odluke HPCC/REC/76/2006; rušenje zgrade u 2010. god., izgradnja nove zgrade na istoj parceli. Paralelnost jasno manifestuje neistovetnost činjenica utvrđene presudom P.br.100/06 Opštinskog suda u Suvoj Reci, od 19. maja 2006. god. prema članu 160, stav 4 i člana 166, stav 1 ZPP-a *vis-à-vis* činjenica- osnova tužbenog zahteva podnetog u P.br.28/11 po članu 253, stav 1, tačka b) ZPP-a.

34. Drugačiji *petitum*. Takođe ne postoji istovetnost u *petitumu* dve tužbe, suprotno zahtevima ponavljanja iz člana 166. stav 1. ZPP-a. *Prvo*, u P.br.100/06, zahtev na koje tužilac polaže pravo i usvojen izrekom presude prema članu 160, stav 3 ZPP-a je da se utvrdi da je GA od 1984. god. bio stalni korisnik dvosobnog stana u zgradi stare pošte u Suvoj Reci, II sprat, br. 5, na površini od 41.16 m², *Drugo*, u P.br.28/2011 tužbeni zahtev JC prema članu 253, stav 1, tačka a) ZPP-a sadrži dve alternativne pretenzije za *stvarnu naknadu stanom* u zgradi u Suvoj Reci, ul. “Cara Dušana” br. 59, novo izgrađenoj nakon rušenja stare zgrade u toj adresi u 2010. god. *ili novčanu naknadu u iznosu koji je jednak tržišnoj vrednosti stana*. Očigledno, prvi *petitum*, da sud utvrdi pravo na korišćenje stana u staroj zgradi donoseći deklarativnu presudu prema članu 252, druga hipoteza i članu 254, stav 1 ZPP-a, u presuđenom predmetu (P.br.100/06) *nije jednak drugom petitumu* da sud sprovede ispunjenje neispunjenih obaveza za naknadu stana u novoj zgradi ili tržišne vrednosti prema članu 252, prva hipoteza ZPP-a u kasnije pokrenutom predmetu (P.br.28/11). Poređenje otkriva *neistovetnost tužbenih zahteva* podnetih Opštinskom sudu u Suvoj Reci u dva seta postupka. Različita su materijalna prava u parnici i tražena pravna zaštita kako bi ih odbranila - u P.br.100/06 samo presuđena stvar deklarativne presude za utvrđivanje prava na korišćenje stana u društvenoj svojini; u P.br.28/2011 *presuđena stvar i izvršna moć* presude za izvršenje neispunjenih alternativnih obaveza za stvarnu ili novčanu naknadu. Po takvoj nepodudarnosti između dva tužbena zahteva, zahtev za njihovu istovetnost prema članu 166, stav 2 ZPP nije ispunjen - jer *petitum* tužbe rešene u P.br.100/06 nije isti sa tužbom kasnije podnete za rešavanja u P.br.28/11.

35. Različite vremenske granice. Kao što je navedeno, presuđena stvar nije neograničeno važeća u vremenu - ona utvrđuje postojanje/nepostojanje spornog prava na osnovu činjenica istaknutih i dokazanih u postupku od dana okončanja glavnog pretresa nakon čega je presuda doneta i postala konačna - član 167, stav 2 ZPP-a. Imajući ove vremenske granice presuđene stvari presuda P.br.100/06 Opštinskog suda u Suvoj Reci, od 19. maja 2006. god. je prepoznala GA kao korisnika stana u zgradi

stare pošte u Suvoj Reci, ul., „Car Dušan“ br. 5, koji su u njemu uselio dana 23. novembra 1984. god. i u kome je živeo 19. maja 2006. god. dan okončanja glavnog pretresa u P.br.100/06. Presuđenom stvari ove presude su sprečene činjenice na osnovu kojih je Opština Suva Reka, kao jedina tužena u P.br.100/06 mogla uložiti prigovor na gore navedeno korišćenje stana od strane GA. Nasuprot, ovom presuđenom stvari ostaju nesprečene: a) sve činjenice nastale do 19. maja 2006. god. koje svako treće lice može izneti protiv tužbe GA u P.br.100/2006, npr. Korišćenje stana u staroj zgradi od strane JC u periodu od avgusta 1995. god. - marta 1999. god.; i b) sve činjenice nakon 19. Maja 2006. god.; npr. Okončanje postupka pred UISP/HPCC u vezi sa istom stambenom imovinom stupanjem na snagu odluka HPCC/D/233/2005/C i odluke HPCC/REC/76/2006 na dan 18. oktobra 2006. god.; Iseljenje od strane HPD na dan 20. februara 2007. god.; zaključivanje sporazuma o korišćenju građevinskog zemljišta u društvenoj svojini između Opštine Suva Reka i „BA“ D.O.O. dana 27. avgusta 2008. god.; rušenje stare zgrade u 2010. god. izgradnja nove zgrade na istoj parceli nakon nekoliko godina; i dodela objekata u ovoj novoj zgradi vlasnicima i nosiocima prava na korišćenje prostorija u rušenoj zgradi. Presuđena stvar, po člana 167, stav 2 ZPP-a, predviđa status pravnog odnosa u parnici u vreme okončanja glavne rasprave ali ne sprečava njegov kasniji razvoj. Pravni odnos se ne okamenjuje u svom stanju u trenutku kada je presuda postala konačna. Nakon toga se može promeniti u bilo koje vreme na bilo koji način kao rezultat novo postavljenih činjenica nakon konačnosti presude. Nakon hronološko formirane presuđene stvari, sve takve promene ne spadaju u okviru njenog delokruga. Ukoliko dođe do spora, može se postaviti pred sudom tužbom koja ne može biti neprihvatljiva zbog presuđene stvari, kojom je, pre ovih novih činjenica, ranije utvrđeno pravo izmenjeno tim činjenicama. Ponavljanje predviđeno u članu 166, stav 2 ZPP-a je isključeno, pošto je tužba za naredni period prava, ne za prethodni period za koji važi presuđena stvar. Vremenska razlika automatski preduslovljava razliku u predmetnoj stvari u P.br.100/06 *vis-à-vis* P.br.28/11 i u predmetnoj stvari presuđene stvari konačne presude u prvom predmetu *vis-à-vis* onom kojom se traži donošenje u drugom predmetu. Doneta 19. maja 2006. god. presuda u P.br.100/06 nema pravnog dejstva za sve činjenice nakon ovog datuma u vezi sa korišćenjem i posedom stana u Suvoj Reci, ul. „Car Dušan“, II sprat, br. 5. Njena presuđena stvar formirana 26. juna 2006. god., kada je presuda P.br.100/06 Opštinskog suda u Suvoj Reci od 19. maja 2006. god. postala konačna i protiv nje se nije mogla uložiti žalba, nije prekluzivna za sve činjenice nakon dog datuma - osnovi tužbe u P.br.28/2011 sa pojavom u periodu 18. oktobra 2006. god. (dan kada je stupila na snagu odluka HPCC/REC/76/2006 - 11. februara 2011. god. (dan kada je pokrenuta P.br. 28/11). One sve prate hronološki

okončanje glavne rasprave u P.br.100/06 dana 19. maja 2006. god, donošenje presude u istom predmetu dana 19. maja 2006. god. i njeno stupanje na snagu dana 26. juna 2006. god. Presuđena stvar presude P.br.100/06 Opštinskog suda u Suvoj Reci, od 19. maja 2006. god. se ne proširuje na gore navedene činjenice nakon svog formiranja dana 26. juna 2006. god. Vremenske granice presuđene stvari presude P.br.100/06 Opštinskog suda u Suvoj Reci od 19. maja 2006. god. ograničena do 26. juna 2006. god. se ne poklapa sa vremenskim granicama tužbe u P.br.28/2011 proširena izvan 26. juna 2006. god. Predmeti su u *ratione temporis* nekompatibilnosti. Vremenska razlika rezultira u razlici predmetne stvari dviju predmeta, isključujući njihovu objektivnu istovetnost i čineći odbacivanje osporene presuđene stvari nedopustivim.

36. U zaključku u objektivom smislu pitanje pokrenuto za odlučivanje u P.br.28/11 ne ponavlja pitanje koje je već rešeno presuđenom stvari u P.br.100/2006 - ne postoji istovetnost činjeničnih osnova tužbi u dva slučajeva, a ni istovetnost tužbenih zahteva suprotno članu 166, stav 2 ZPP-a. Pravo GA na trajno korišćenje stana u društvenoj svojini u staroj zgradi priznato presuđenom stvari u P.br.100/06 prema njegovom posedu od 23. novembra 1984. god. i 19. maja 2006. god. ne preklapa pravo na naknadu JC stanom u novoj zgradi ili njegovom tržišnom vrednošću na koje polaže pravo u P.br.28/11 po svom posedu na ovom stanu, predat iseljenjem od strane HPD na dan 20. februara 2007. god. u izvršenju odluke HPCC/D/233/2005/C. Ova dva materijalna prava - prvo koje je već odlučeno presuđenom stvari i drugo kasnije postavljeno za rešavanje - se razlikuju jedna od druge u svim njihovim karakteristikama individualizacije - osnov, sadržaj, titular, pravna kvalifikacija i vremenski period postojanja. Imajući te razlike, predmetna stvar presuđene stvari u P.br.100/06 nije jednak predmetnoj stvari tužbe u P.br.28/11. Nakon takve objektivne neistovetnosti, član 166, stav 2 ZPP-a nije primenljiv - novi postupak u P.br.28/11 se ne može smatrati pokrenutim na osnovu tužbe koja je već utvrđena konačnom presudom u P.br.100/06.

Nedostatak subjektivnog identiteta iz člana 167, stav 1 ZPP-a

37. Subjektivni identitet postoji ukoliko su stranke u novo pokrenutom postupku *adresati* pravosnažno presuđene stvari presudom u već okončanom postupku, u skladu sa članom 167, stav 1 ZPP-a.

38. Tužba u P.br.100/06 Opštinskog suda u Suvoj Reci je podneta od strane tužioca GA protiv tužene OPŠTINA SUVA REKA. Ne postoji nejasnoće u njihovoj individualizacije i/ili procesnom statusu naveden u ovoj tužbi. Po podnošenju tužbe dana 13. aprila 2006. god. u pisanom obliku propisan za njihovu punovažnost po

članu 106, stav 1 ZPP 1977, GA i OPŠTINA Suva Reka su postale *ex lege* parničari u parničnom postupku pokrenutom po njoj prema članu 185 ZPP 1977. Tužba nije ispravljena ili dopunjena - član 109, stav 1 ZPP 1977, niti je izmenjena- članovi 190-191 ZPP 1977. Njen subjektivni obim nije promenjen u postupku po bilo kojoj osnovi. Niti GA a ni OPŠTINA Suva Reka nisu zamenjeni u njihovim procesnim ulogama; nisu bili pridruženi novim tužiocima ili tuženicama u zajedničkoj parnici iz člana 196-197 ZPP 1977. Nije bilo glavnog mešanja od strane bilo kog lica koje polaže pravo na stanu prema članu 198 ZPP 1977. Nije bilo trećeg lica koje se pridružilo postupku nakon mešanja po svojoj inicijativi - član 206 ZPP 1977, ili nakon uključivanja od strane tužioca ili tuženika - član 211 ZPP 1977. Prema tome, subjektivni obim parnice je ostao kao što je prvobitno bila definisan tužbom - spor je rešen u odnosu na GA kao jedini tužilac i OPŠTINE Suva Reka kao jedine tužene strane. JC nije predstavljen *de jure* kao stranka; JC nije *de facto* učestvovao u suđenju; JC nije bio predviđen u bilo kom svojstvu u uvodnom delu, izreci ili obrazloženju presude P.br.100/06 Opštinskog suda u Suvoj Reci od 19. maja 2006. god.

39. Presuđena stvar nije univerzalno važeća, već ograničena u okviru svojih zakonom definisanih subjektivnih granica. Pravilo je navedeno u članu 167, stav 1, prva hipoteza ZPP-a-konačna presuda će proizvesti svoje pravno dejstvo samo između strana u sporu. Postoje dva izričito pružena izuzetka ovog pravila - konačna presuda će proizvesti svoje pravno dejstvo protiv trećih lica zbog prirode spornog pravnog odnosa-član 167, stav 1, druga hipoteza ZPP-a ili predmet odredbe zakona - član 167, stav 1, treća hipoteza ZPP-a. Vraćajući se na P.br.100/06, pošto se subjektivni obim tužbe ispoštovan i nije prekoračen, presuda doneta u predmetu, koja je postala konačna i neosporiva dana 26. juna 2006. god. je stupila na snagu u odnosu na GA kao tužioca i OPŠTINE Suva Reke kao tuženu stranu. Njena presuđena stvar je formirana samo između ova dva parničara u rešenom predmetu prema članu 167, stav 1, prva hipoteza ZPP-a; oni su bili obavezani presuđenom stvari kao njegovi jedini adresati. Ograničena u svom pravnom dejstvu prema GA i OPŠTINI Suva Reka, kao stranke u sporu, presuda P.br.100/06 Opštinskog suda u Suvoj Reci, od 19. maja 2006. god. nije proizvela pravno dejstvo protiv bilo kog trećeg lica. JC posebno nije uključen u subjektivnim granicama njene presuđene stvari. *Prvo*, presuda P.br.100/06 Opštinskog suda u Suvoj Reci od 19. maja 2006. god. se ne može suprotstaviti JC u skladu sa članom 167, stav 1, prva hipoteza ZPP-a, jer u suprotnosti sa uslovom ove odredbe on nije bio stranka u rešenom predmetu. *Drugo*, ne postoji posebnost prirode pravnog odnosa u sporu koji proširuje presuđenu stvar presude P.br.100/2006 Opštinskog suda u Suvoj Reci, od 19. maja 2006. god. prema JC, prema članu 167,

stav 1, druga hipoteza ZPP-a. Takvo proširenje se ne može opravdati pravnim sledbeništvom, jer se nije pojavilo u bilo kom obliku u toku postupka između bilo koje strane u P.br.100/06 i JC. Posebno, osporeni stan nije otuđen od bilo koje od strana u sporu u toku spora u hipotezi člana 195, stav 1 ZPP 1977-presuda P.br.100/06 Opštinskog suda u Suvoj Reci, od 19. maja 2006. god., ne može imati pravne posledice na JC kao sticaoca spornog objekta - član 195, stav 2 ZPP 1977. Proširena presuđena stvar ne može da potiče od zavisnosti njegovog pravnog stanja na stanje GA ili OPŠTINE Suva Reka, jer ona se ne dopunjavaju. Pošto nije bilo konsolidovane zajedničke parnice za pravo na korišćenje spornog stana između JC i bilo koje stranke u P.br.100/06, presuda se ne primenjuje na JC u skladu sa članom 201 ZPP 1977, bez obzira ne njegovo neučešće u postupku rešeno po presudi. Spor u P.br.100/06 nije o građanskom statusu i njegovo rešavanje ne može biti *erga omnes* iz tog razloga. Treće, nijedna odredba ne primenjuje pravno dejstvo konačne presude o pravu na korišćenje spora na treća lica koja nisu učesnici u njenom rešavanju. Ukratko JC ne obavezuje presuđena stvar presude P.br.100/2006 Opštinskog suda u Suvoj Reci od 19. maja 2006. god. – zbog nedostatka procesnog statusa stranke, prema članu 167, stav 1, prva hipoteza ZPP-a, zbog nedostatka posebnosti u osporenom pravu prema članu 167, stav 1, druga hipoteza ZPP-a i zbog nedostatka zakonske odredbe koja proširuje dejstvo ove presude na treća lica, prema članu 167, stav 1, treća hipoteza ZPP-a. Pošto se ova presuda ne odnosi na JC, pošto nije adresat njene presuđene stvari, njemu preostaje proceduralno pravo da podnese tužbu u vezi rušenog stana ili novog jednakog protiv bilo kog lica, uključujući stranke u P.br.100/06 Opštinskog suda u Suvoj Reci. Novi parnični postupak pokrenut u P.br.28/2011 Opštinskog suda u Suvoj Reci od strane JC nije neprihvatljiv zbog presuđene stvari, jer je P.br.100/06 Opštinskog suda u Suvoj Reci ranije rešen između GA i OPŠTINE Suva Reka i obrnuto, nije rešen u odnosu na JC.

40. Subjektivni identitet zahtevan članom 166, stav 2 ZPP-a ovde ne postoji jer *parničari- stranke sa suprotnim procesnim statusom nisu iste* u P.br.100/06, u kojoj je GA protiv OPŠTINE Suva Reka, *vis-à-vis* P.br.28/11, u kojoj je JC protiv GA, “BA” D.O.O. i OPŠTINE Suva Reka. Zbog ovog ne podudaranja, presuđena stvar u prvom rešenom predmetu formirana između GA protiv OPŠTINE Suva Reka, kao njeni jedini adresati, ne može se reprodukovati presuđenom stvari budućih presuda u drugom nerešenom predmetu, jer kada se donese i postane konačna postaće obavezujuća za JC protiv GA, “BA” D.O.O. i OPŠTINE Suva Reka. To je razlog zašto subjektivni identitet koji se zahteva da bi se član 391, tačka d) u vezi sa članom 167, stav 1 ZPP-a primenio, ne može biti opravdan učešćem GA i OPŠTINE Suva

REKA u dva seta postupka - presuđena stvar u P.br.100/06 se primenjuje *između* njih zbog njihove suprotne procesne sposobnosti *tužioca i tuženika*; međutim, *presuđena stvar* neće biti proizvedena *između* njih u P.br.28/11, gde su konstituisani kao *tužene strane* u jedinstvenoj parnici iz člana 264 ZPP-a, imajući jednu i istu stranu procesnog pravnog odnosa bez sudske međuzavisnosti iz člana 262, stav 1 ZPP-a. Takav subjektivni identitet je u načelu isključen ako su tužilac i tuženik u rešenom slučaju oboje tužene strane u novom predmetu - u ovoj konfiguraciji, presuđena stvar koja je formirana u prvom postupku ne može biti ponovno usvojena i time povređena od strane presuđene stvari koja je u toku formiranja u drugom postupku, pošto se njihov *ad personam* delokrug adresata ne preklapa. Na kraju, pošto JC nije učestvovao kao stranka u P.br.100/06, prema članu 167, stav 1 ZPP-a, konačna presuda P.br.100/2006 Opštinskog suda u Suvoj Reci od 19. maja 2006. god. nije proizvela pravno dejstvo protiv njega kao trećeg lica. Njena presuđena stvar ne pokriva JC u subjektivnom smislu i pošto mu se po zakonu ne može suprotstaviti ne čini njegovu tužbu neprihvatljivom u P.br.28/2011 Opštinskog suda u Suvoj Reci, po članu 166, stav 2 ZPP-a.

41. Nakon ove jukstapozicije P.br.100/06 i P.br.28/2011 Opštinskog suda u Suvoj Reci, drugostepeni sud smatra da nijedan od uslova potrebnih za odbacivanje zbog presuđene stvari nije ispunjen - *ne postoji istovetnost tužbenih zahteva, ne postoji istovetnost njihovih činjeničnih osnova i ne postoji istovetnost parničara između ova dva predmeta*. U odsustvu ove obavezne istovetnosti, prvostepeni sud je koristio član 166, stav 2 ZPP-a da odbaci tužbu podnetu u P.br.28/11, iako ne ponavlja *tužbu koja je utvrđena konačnom presudom u P.br.100/06 Opštinskog suda u Suvoj Reci*. Ova *pogrešna primena* člana 166, stav 2 ZPP-a je rezultirala u donošenju nezakonitog rešenja kojim je tužba odbačena zbog presuđene stvari i predstavlja bitnu povredu postupka iz člana 182, stav 1 u vezi sa članom 208 ZPP-a, pravni osnov iz člana 181, stav 1, tačka a) u vezi sa članom 208 ZPP-a za usvajanje žalbe prema članu 209, stav 1, tačka d) ZPP-a.

Odluke Komisije za stambene i imovinske zahteve u DS 602221 vis-à-vis P.br.28/11 Opštinskog suda u Suvoj Reci

42. Odbacivanje zbog presuđene stvari pobijanim rešenjem P.br.28/11 Opštinskog suda u Suvoj Reci, od 30. maja 2012. god. je jednako neopravdano konačnim odlukama HPCC, HPCC/D/233/2005/C i HPCC/REC/76/2006.

43. Dana 15. novembra 1999. god., Uredba UNMIK br.1999/23 o ustanovljavanju Uprave za stambena i imovinska pitanja (HPD) i Komisije za imovinska potraživanja

(HPCC) je stupila na snagu. Član 1.2. Uredbe predviđa kao izuzetak od nadležnosti lokalnih sudova, Uprava prima i registruje i upućuje KIP za rešavanje tužbi navedene u odredbi, između ostalih: a) potraživanja fizičkih lica čije je vlasništvo, posed ili stanarsko pravo na nepokretnu stambenu imovinu opozvano nakon 23. marta 1989. god. na osnovu zakona koji je diskriminatoran u primeni ili u nameri; c) potraživanja fizičkih lica koja su bila vlasnici, posednici ili nosioci stanarskog prava na nepokretnu imovinu pre 24. marta 1999. godine i koja sada ne uživaju posed imovine, i kad imovina nije prenesena dobrovoljno. Član 2.5, prva rečenica Uredbe UNMIK-a br. 1999/23 dalje navodi da Komisija ima isključivu nadležnost da rešava kategorije potraživanja navedene u članu 1.2.

44. Dana 8. jula 2002. god., JC je podneo tužbu (DS602221) iz člana 1.2 (c) Uredbe UNMIK-a br. 1999/23 u HPD/HPCC sa činjeničnim navodima da je on bio nosilac stanarskog prava na stanu u Suvoj Reci, ul. "Cara Dušana" br. 59, II sprat, br. 5 na osnovu odluke o dodeli, donete od strane Sekretara unutrašnjih poslova- Suva Reka u maju/junu 1995. god. i ugovora o korišćenju koji je zaključen kasnije te godine. Ovi dokumenti, međutim, nisu predstavljeni od strane JC pošto mu nisu bili dostupni; umesto toga on je podneo uplatnice za zakup i komunalije (telefon i vodu), izdate u njegovo ime na adresu gore navedenog stana da bi dokazao da je njegova porodica živela u tom stanu od avgusta 1995. god. do marta 1999. god., kada su napustili Kosova tokom sukoba i kada je zauzet od strane trećeg lica. Zahtev za HPCC je povraćaj izgubljenog poseda ovog stana.

45. Zahtev DS602221 je odobren od strane Komisije u prvom stepenu odlukom br. HPCC/D/233/2005/C od 16. decembra 2005. god. doneta u smislu člana 22.9 Uredbe UNMIK- a br. 2000/60 nalažući da se tužiocu JC preda posed stana i obavezujući bilo koje lice koje je zauzelo stan da isti oslobodi u roku od 30 dana pod pretnjom prinudnog iseljenja u slučaju nepridržavanja. Odluka za vraćanje imovine u posed je doneta na osnovu člana 1.2 (c) Uredbe UNMIK br. 1999/23 i člana 2.6 Uredbe UNMIK br.2000/60- HPCC je utvrdila da čak iako JC *nije mogao sebe da legitimise kao nosioca stanarskog prava*, zbog nedostatka odluke o dodeli i ugovora o korišćenju, dokumenti koje je on dostavio za uplatu zakupa i komunalije su sugerisali *njegovo pravo svojine nad predmetnim stanom barem u obliku poseda koje nije bilo očigledno nezakonito*. U tom smislu, HPCC je primenila posebnu definiciju „pravo svojine“ u članu 1 Uredbe UNMIK-a br. 2000/60 uvedenu samo za potrebe ove uredbe koja uključuje *vlasništvo, zakonito posedovanje, pravo na korišćenje stanarskog prava*. U skladu sa ovom alternativom, koja se jasno održava u članu 1.2 (c) Uredbe UNMIK-a br.1999/23, zahtev DS602221 je odobren od strane HPCC

podnet od strane JC niti kao *vlasnik*, a niti kao *nosilac stanarskog prava*, već kao *posednik* stana pre 24. marta 1999. god., koji više ne uživa posed stana. GA je učestvovao u postupku HPCC kao tuženik koji se protivio zahtevu DS602221 kao nosilac stanarskog prava na stanu koji je živo u stanu od 1985. god. do njegovog iseljenja u 1990. god. i predočio je uplatnice za zakup i komunalije. Odlukom br. HPCC/D/233/2005/C od 16. decembra 2005. god. (stav 19) nakon provere pri Javnom i stambenom preduzeću - Suva Reka da je GA napustio stan dugo pre 24. marta 1999. god. HPCC je ustanovila da su njegove primedbe i dokumente nevažeća odbrana na potraživanje tužioca DS602221.

46. Dana 31. marta 2006. god. GA je podneo zahtev za ponovno razmatranje odluke br. HPCC/D/233/2005/C, od 16. decembra 2005. god. Zahtev je odbijen odlukom br. HPCC/REC/76/2006 od 18. oktobra 2006. god. zbog nedostatka novo predstavljenih dokaza, kao po članu 14.1 (a) Uredbe UNMIK-a br. 2000/60 i pošto nisu pronađene materijalne greške u primeni ove uredbe po svom članu 14.1 (b) - stav 5. obrazloženja. Prema tome, postupak za ponovno razmatranje je okončan kao što je predviđeno članom 25 Uredbe UNMIK-a br. 2000/60. U nedostatku dodatnih pravnih sredstava, dostupna Uredbom UNMIK-a br. 1999/23 i Uredbom UNMIK-a br. 2000/60, odluka br. HPCC/D/233/2005/C od 16. decembra 2005. god. i br. HPCC/REC/76/2006 od 18. oktobra 2006. god. su postale pravosnažne. One su izvršene od strane HPD iseljenjem koje je sprovedeno 20. feburara 2007. god.

47. HPCC je osnovana članom 2.1. Uredbe UNMIK-a br. 1999/23 kao nezavisni organ HPD koja razrešava privatne nekomercijalne sporove u vezi sa stambenom imovinom koje joj uputi HPD, dok Specijalni predstavnik Generalnog sekretara utvrdi da su lokalni sudovi u stanju da izvršavaju ove funkcije. HPCC treba da bude priznata kao tribunal u smislu člana 6 (1) EKLJP, imajući glavne karakteristike definisane u sudskoj praksi ESLJP (*Bellios protiv Švajcarske* A 132 (1988), 10 EHRR 466; *Kipar protiv Turske* 2001-IV, 35 EHRR 731; *H. protiv Belgije*, A 127-B (1987) 10 EHRR 339). Ona je osnovana na osnovu i u skladu sa važećim zakonom na Kosovu. Poverene su joj pravosudne funkcije, privremeno oduzete od lokalnih sudova do prenosa nazad nakon isteka njenog mandata. HPCC je ispunila uslove za nezavisnost - član 2.1 Uredbe UNMIK- a br. 199/23, nepristrasnost - član 17.12 Uredbe UNMIK- a br. 2000/60, mandate članova - član 17.3 Uredbe UNMIK- a br. 2000/60, garancije koje se pružaju njenim postupkom - članovi 18 i 19 Uredbe UNMIK-a br. 2000/60. HPCC je imala zakonsku moć da *rešava privatne sporove* o stambenim imovinama obavezujućom odlukom na osnovu vladavine zakona i nakon sprovedenih postupka na propisan način (*Benthem protiv Holandije* A 97 (1985) EHRR 1). To je bio značajna

parnica o sudskim sporovima koja se mogla rešiti samo kroz sudsko rešavanje. Odluke HPCC se ne mogu izdvojiti od bilo kog administrativnog tela (*Cooper protiv UK 2003- XII 39 EHRR 171GC*) i njihovo izvršenje ne može biti suspendovano od strane druge javne ustanove na osnovu zakona (*Van de Hurk protiv Holandije A 288 (1994) 18*). Prema tome, s obzirom da su donete jurisdikcijom, po pravosnažnosti one su formirale presuđenu stvar (presuda Ustavnog suda u slučaju br. KI. 104/10 *Arsić Draža protiv Karacevo* od 23. aprila 2012. god.) Kao svaka druga presuđena stvar, ona sprečava obnavljanje spora rešenog od strane HPCC, po instituciji sudskog postupka, po članu 166, stav 2, i članom 391, tačka d) ZPP-a obavezuje sud da odbaci po službenoj dužnosti tužbu koja ponavlja onu koja je konačno utvrđena od strane HPCC u skladu sa članom 2.7 Uredbe UNMIK-a br.1999/23, kao i da poštuje njenu isključivu nadležnost prema članu 2.5 Uredbe UNMIK-a br.1999/23. Međutim, ova presuđena stvar nije vanredna - ona sprečava drugo suđenje samo između istih strana o istoj temi, kako bi dozvolili da konačna odluka HPCC ostane na snazi, izbegavajući dvojstvo sa suprotstavljenim odlukama drugih nacionalnih jurisdikcija.

48. U postupku HPCC po zahtevu br. DS602221 JC je odobren ponovni posed stana u Suvoj Reci, ul. "Cara Dušana" br. 59, II sprat, br. 5 kao njegovog *posednik* u drugoj hipotezi člana 1.2 (c) Uredbe UNMIK-a br. 1999/23. Po osnovu ovog povraćaja, odluka br. HPCC/D/233/2005/C i odluka br. HPCC/REC/76/2006 pošto su bile presuđena stvar bile su presudne za posed koje je JC imao na ovom stanu 24. marta 1999. god. i njegovog kasnijeg gubitka bez dobrovoljnog prenosa po članu 1.2 (c), druga hipoteza Uredbe UNMIK- a br. 1999/23 I član 2.6, prva rečenica Uredbe UNMIK-a br.2000/60. To su bila jedina pitanja koje su Odluke br. HPCC/D/233/2005/C i br. HPCC/REC/76/2006 presudile, definisale, nesporno, isključujući njihovo ponovno presuđivanje ili druga direktna ili indirektna razmatranja, po članu 2.7 Uredbe UNMIK-a br. 1999/23. Nasuprot, bilo koja druga pitanja u vezi sa stanom u Suvoj Reci, ul. „Cara Dušana“ br. 59, II sprat, br. 5 nisu utvrđena od strane HPCC i njihova buduća rešavanja nisu sprečena. Naime, odluke br. HPCC/D/233/2005/C i br. HPCC/REC/76/2006 nisu presuđena stvar o bilo kom drugom imovinskom pravu JC koje se razlikuje od poseda iz člana 1, druga hipoteza Uredbe UNMIK-a br.2000/60 u okviru drugih zamenika utvrđenih članom 1, prva, treća i četvrta hipoteza Uredbe UNMIK-a br. 2000/60 - vlasništvo, stanarsko pravo ili pravo na korišćenje. Nijedna presuđena stvar nije formirana na posedu nad stanom nakon 18. oktobra 2006. god. kada je postupak ponovnog razmatranja protiv odluke br. HPCC/D/233/2005/C okončan odlukom br. HPCC/REC/76/2006. Presuđena stvar ne pokriva iseljenje sprovedeno 20. februara 2007. god, od strane HPD, zaključivanje investicionog

sporazuma između Opštine Suva Reka i „BA“ D.O.O. dana 27. avgusta 2008. god., rušenje stare zgrade u 2010. god., izgradnja nove zgrade nakon toga i bilo koje druge činjenice nakon 18. oktobra 2006. god. - granica vremenskih ograničenja koje imaju presuđene stvari odluka br. HPCC/D/233/2005/C i odluka br. HPCC/REC/76/2006. Drugim rečima, niti je spor o stanarskom pravu na koje polaže pravo JC stečeno na stanu u staroj zgradi pre 24. marta 1999. god., niti je spor o njegovom izvedenom pravu na naknadu stana u novoj izgradi, izgrađenoj nakon 2010. god. rešen od strane HPCC. Dakle, tužba JC u P.br.28/11 Opštinskog suda u Suvoj Reci na osnovu činjenica nerešenih od strane KISP ne obnavlja spor koji je rešen od strane HPCC i nije proceduralno zabranjen. Presuđena stvar odluke br. HPCC/D/233/2005/C i odluke br. HPCC/REC/76/2006 koja je formirana u zahtevu br. DS602221 JC za povraćaj poseda stana u staroj zgradi na osnovu poseda pre 24. marta 1999. god. koji je izgubio u sukobu prema članu 1.2 (c) Uredbe UNMIK- a br. 1999/23 se ne poklapa u materijalnom i vremenskom smislu sa njegovom tužbom u P.br.28/2011 Opštinskog suda u Suvoj Reci za naknadu stana iste veličine u novoj zgradi na osnovu izgubljenog „prava na stanu“ u srušenoj zgradi. Ova korelacija nije uslov ponavljanja da se primeni član 166, stav 2 ZPP-a. Ovaj spor pokrenut u 2011. god. u Opštinskom sudu u Suvoj Reci ne oživljava ranije rešeni spor od strane HPCC u 2006. god. Ne postoji istovetnost u činjeničnim osnovama dva zahteva i njihovih izjava. Pitanje koje je rešeno od strane HPCC za povraćaj poseda stana JC u staroj zgradi koji je izgubio kao njenog posednik do 24. marta 1999. god. se razlikuje od sadašnjeg pitanja za koje od strane suda zahteva rešavanje pitanja naknade JC stana u novoj zgradi izgrađene nakon 2010. god. kao nosiocu prava na korišćenje stana u staroj zgradi, srušenoj u 2010. god. Bez materijalnog ili vremenskog ponavljanja, presuđena stvar koja je proizvedena konačnim odlukama HPCC ne predstavlja procesnu smetnju za sud, na osnovu člana 391, tačka d) ZPP-a da reši spor u P.br.28/2011 o meritumu bez kršenja prava nerešivosti „*non bis in idem*“.

49. Dakle, P.br.28/2011 Opštinskog suda u Suvoj Reci nije dvostruko suđenje pokrenuto nakon okončanja predmeta HPCC br. DS602221 o istoj predmetnoj stvari. Prvostepeni sudski postupak se ne može smatrati zakonito prekinutim u skladu sa članom 166, stav 2 ZPP-a, bivajući zabranjena replika postupka HPCC u DS602221. Tužba u P.br.28/2011 nije *ex lege* sprečena presuđenom stvari odluka HPCC br. HPCC/233/2005/C i br. HPCC/REC/76/2006; kada je doneta presuda Opštinskog suda u Suvoj Reci *ponovno rešavanje tužbe rešene od strane HPCC ne može biti neprihvatljivo* po članu 182, stav 2, tačka I) ZPP-a. Tako da zabrana ponovnog razmatranja iz člana 2.7 Uredbe UNMIK- a br. 1999/23 ne mogla biti prekršena.

50. Sumirajući navedeno, tužba u P.br.28/2011 Opštinskog suda u Suvoj Reci nije presuđena stvar jer nije konačno utvrđena presudom P.br.100/06 Opštinskog suda u Suvoj Reci od 19. maja 2006. god. a ni odlukama HPCC br. HPCC/D/233/2005/C i/ili br. HPCC/REC/76/2006. Uslov za kumulativnu istovetnost stranaka, istovetnost činjeničnih osnova i istovetnost tužbenih zahteva u ovim postupcima nije ispunjen. Bez takvog potpunog ponavljanja, rešavanje novo pokrenutog spora neće predstavljati razmatranje, ponavljanje postupka i/ili ponovno ispitivanje bilo kog ranije rešenog spora. P.br.28/11 Opštinskog suda u Suvoj Reci ne pokreće ponovo nijedan okončan niz postupka, niti je ponovno pokrenuto pitanje za ponovno rešavanje presuđene stvari. U smislu svih gore navedenih objektivnih, subjektivnih i vremenskih razlika, ne može biti kontroverznih odluka, istovremeno na snazi o istom sporu. Zbog ove divergencije, tužba u P.br.28/11 Opštinskog suda u Suvoj Reci nije presuđena stvar, nije bila odlučena od bilo koje nadležne jurisdikcije u prošlosti; njeno rešavanje ne podriava pravosnažnosti nijedne konačne odluke u suprotnosti sa načelom pravne sigurnosti, sadržane u članu 6 (1) EKLJP.

51. Na osnovu svih ovih razmatranja, drugostepeni sud nalazi da je član 166, stav 2 ZPP pogrešno primenjen od strane prvostepenog suda, bez preduslova istovetnosti, koji je potreban za njegovu primenu. Ova povreda postupka je *bitna* po članu 182, stav 1 u vezi sa članom 208 ZPP, pošto je rezultiralo donošenjem protivpravnog rešenja za odbacivanje prihvatljive tužbe kao neprihvatljive u suprotnosti sa članom 166, stav 2 ZPP.

Drugi osnovi istaknuti u žalbi

52. Drugi osnovi istaknuti u žalbi, koji nisu u vezi sa članom 166, stav 2 ZPP-a su neosnovani. *Na prvom mestu*, rešenje P.br.28/2011 Opštinskog suda u Suvoj Reci, od 30. maja 2012. god. bivajući proceduralna odluka iz člana 142, stav 5 ZPP *ne sadrži činjenične nalaze i pravne zaključke o meritumu spora* što automatski isključuje njeno osporavanje za *pogrešno i nepotpuno utvrđivanje činjeničnog stanja*, iz člana 183 ZPP-a kao i za *pogrešnu primenu materijalnog prava*, iz člana 184 ZPP-a. *Na drugom mestu*, navodi u žalbi koji se odnose na dodelu, korišćenje i posed stana su činjenice-osnovi tužbenog zahteva u P.br.28/2011 Opštinskog suda u Suvoj Reci, iz člana 253, stav 1, tačka b) ZPP-a. Oni ne predstavljaju osnove za osporavanje zakonitosti rešenja P.br.28/2011 Opštinskog suda u Suvoj Reci, od 30. maja 2013. god., u skladu sa članom 181, stav 1, tačka a) - c) u vezi sa članom 208 ZPP i prema tome može se ispitati u okviru drugostepenog razmatranja. *Na trećem mestu*, nije tačno da su odluke HPCC br. HPCC/D/233/2005/C potvrdile pravo na korišćenje ili stanarsko pravo JC

na stanu u društvenoj svojini u Suvoj Reci, ul. „Car Dušana“ br. 59, II sprat, br. 5. Budući da je JC predočio samo uplatnice za zakup i komunalije a ne odluku o dodeli i/ili ugovor o korišćenju, HPCC ga je priznala, kao što je izričito navedeno u odluci br. HPCC/D/233/2005/C (stav 19), samo kao *posednika* ovog stana *sa posedom* dana 24. marta 1999. god. koje nije očigledno protivpravno, prema članu 1.2 (c) druga hipoteza Uredbe UNMIK-a br. 1999/23. Nasuprot tome, ni u prvom stepenu a ni u fazi ponovnog ispitivanja HPCC nije prepoznala JC kao nosioca stanarskog prava na stanu, prema članu 1.2 (c), treća hipoteza Uredbe UNMIK-a br. 1999/23. *Na četvrtom mestu*, u ovom drugostepenom preispitivanju rešenja P.br.28/2011 Opštinskog suda u Suvoj Reci od 30. maja 2012. god. neprihvatljivi su žalbeni navodi da tužba u P.br.100/06 treba biti odbačena po službenoj dužnosti od strane Opštinskog suda u Suvoj Reci, pošto spadaju u isključivu nadležnost HPCC prema Uredbi UNMIK-a br. 1999/23. Pošto to predstavlja bitnu povredu postupka iz člana 354, stav 2, podstav 3 ZPP 1977, u donošenju presude P.br.100/06 Opštinskog suda u Suvoj Reci, od 19. maja 2006. god., njeno razmatranje bi bilo dopustivo samo u odlučivanju žalbe protiv iste presude, po članu 365 ZPP 1977, ili vanrednog pravnog leka- revizije iz člana 386 ZPP 1977, ili zaštite zakonitosti iz člana 408 ZPP 1977. Ovaj pravni osnov za osporavanje presude P.br.100/06 Opštinskog suda u Suvoj Reci, od 19. maja 2006. god. ne može biti osnov drugostepenog razmatranja u AC.br.3560/12, pošto je u skladu sa članom 194 u vezi sa članom 208 ZPP ograničeno na rešenje P.br.28/2011 Opštinskog suda u Suvoj Reci, od 30. maja 2012. god. Ovo veće koje je ovlašćeno da odluči *samo o zakonitosti rešenja osporenog u ovom drugostepenom postupku*, prema članu 206-210 ZPP, *nema nikakvih nadležnosti za razmatranje, slučajno ili direktno, bilo koje druge odluke suda*. To je razlog zašto veće neće razmotriti žalbu protiv rešenja P.br.28/2011 Opštinskog suda u Suvoj Reci, od 30. maja 2012. god. u delu u kome je žalba u pitanju protiv presude P.br.100/06 Opštinskog suda u Suvoj Reci, od 19. maja 2006. god. *Na petom mestu*, u postupcima HPCC o zahtevu br. DS602221 JC, GA je učestvovao kao *tuženik* sa prigovorima koji su se odnosili na pravnu kvalifikaciju tužbe, član 1.2 (c) Uredbe UNMIK-a br. 1999/23. Na osnovu priznanja GA i nakon provere u Javnom i stambenom preduzeću-Suva Reka, HPCC je našla njegovu odbranu nevažećom, *ne zbog nezakonite okupacije stana, već zbog gubitka njegovog poseda* dugo pre 24. marta 1999. god. (Odluka br. HPCC/D/233/2005/C, stav 19). *Na šestom mestu*, dana 19. januara 2007. god. GA je podneo drugi zahtev za ponovno razmatranje pri KISP, predstavljajući overenu kopiju konačne presude P.br.100/06 Opštinskog suda u Suvoj Reci, od 19. maja 2006. god. Zahtev je odbijen dopisom HPD, od 5. februara 2007. god. po osnovima postupka, sa obrazloženjem da pošto prema članu 14.1 Uredbe UNMIK-a br. 2000/60 strana u zahtevu može podneti

samo zahtev za razmatranje, GA je iscrpeo ovaj pravni lek svojim prvim zahtevom od 31. marta 2006. god, i njegov dodatni zahtev od 19. januara 2007. god. se ne može dalje obraditi. *Na sedmom mestu*, zaista su u skladu sa članom 2.7 Uredbe UNMIK- a br. 1999/23 končane odluke Komisije obavezujuće i izvršne i nisu predmet preispitivanja bilo kojih drugih pravosudnih ili administrativnih organa na Kosovu. Ova pravna dejstva su, međutim, strogo ograničene na sporu koji je konačno rešen između strana u postupku Komisije, i obrnuto one se ne proizvode izvan ovih granica. Član 2.7 Uredbe UNMIK-a br. 1999/23 ne usvaja univerzalnu pravnu ili dokaznu vrednost konačnih odluka Komisije, niti utvrđuje njihovu nadmoć nad aktima svih drugih javnih tela i jurisdikcija. Shodno tome, Odluke Komisije br. HPCC/D/233/2005/C i HPCC/REC/76/2006 su obavezujuće i izvršne i nisu predmet preispitivanja bilo kojih drugih organa samo u pogledu povraćaja poseda, odobreno JC kao licu koji je imao stan u svom posedu dana 24. marta 1999. god. i koji je potom izgubio, u skladu sa članom 1.2 (c), druga hipoteza Uredbe UNMIK-a br. 1999/23. Nasuprot tome, ovo *pravo na ponovni poseda njemu nije priznato kao nosiocu stanarskog prava na stanu*, po članu 1.2 (c), treća hipoteza Uredbe UNMIK-a br. 1999/23. Odluke HPCC br. HPCC/D/233/2005/C i br. HPCC/REC/76/2006 nisu rešile spor o vlasništvu, stanarskom pravu ili pravu na korišćenje na navedenom stanu i nemaju nikakvo pravno dejstvo iz člana 2.7 Uredbe UNMIK-a br. 1999/23 u tom pogledu. Dakle, žalbeni navodi da su navedene odluke Komisije *jedini dokazi sa isključivom dokaznom vrednošću*, koje bi mogle poslužiti kao valjani pravni osnovi za rešavanje spora u P.br.28/2011 Opštinskog suda u Suvoj Reci su nepotkrepljeni.

IV. ZAKLJUČCI. TROŠKOVI POSTUPKA

53. Na osnovu navedenih razmatranja, drugostepeni sud usvaja žalbu - rešenje P.br.28/2011 Opštinskog suda u Suvoj Reci od 30. maja 2012. god. se ukida zbog bitnih povreda postupka iz člana 182, stav 1 u vezi sa članom 166, stav 2 ZPP-a i predmet se vraća prvostepenom sudu na ponovno suđenje u skladu sa članom 209, tačka d) ZPP-a.

54. Tužba u P.br.28/2011 Opštinskog suda u Suvoj Reci nije presuđena stvar i treba se ispitati i odlučiti meritorno u redovnom prvostepenom postupku, uključujući čitav niz proceduralnih garancija za sve strane. *Na prvom mestu*, u skladu sa članom 5, stav 1 ZPP-a, tužiocu treba pružiti mogućnost koju je tražio ali mu nije bila odobrena na sednici od 30. maja 2012. god. da u pisanom obliku predstavi svoje kontra-argumente na odgovore tužene strane, uručene njemu na istoj sednici. *Na drugom mestu*, od tužioca treba tražiti da ispravi i dopuni tužbu u skladu sa članom

102, stav 1 ZPP-a, preciziranjem *osnova za sticanje* stanarskog prava na koje polaže pravo na stanu u Suvoj Reci, ul. "Cara Dušana" br. 59, II sprat, br. 5, kao konkretna odluka o dodeli i ugovor o korišćenju; odluke br. HPCC/D/233/2005/C i br. HPCC/REC/76/2006 nisu predviđeni zakonom kao osnov sticanja. Konkretizacija je takođe potrebna za vrstu šteta koje su izazvane rušenjem zgrade u 2010. god. *i osnov za njihovu naknadu* - sam zakon, akt nadležne javne institucije ili pravni posao. Član 8 EKLJP citiran u tužbi kao njen osnov garantuje u stavu 1 „*pravo na poštovanje doma*“ protiv mešanja javnih vlasti, osim izuzetaka navedenih u stavu 2, ali ne *predviđa naknadu za neopravdana upadanja, uključujući rušenje kuće*. Takođe, stvarna naknada stanom iste veličine se ne može opravdati članom 8 EKLJP, pošto prema ESLJP ova odredba ne garantuje „*pravo na obezbeđivanje doma*“, a ni „*pravo na uživanje doma određenog standarda*“ (*Chapman protiv UK* 2001-I; 33 ECRR 399). *Na trećem mestu*, kada pretendirano pravo potiče ili na drugi način zavisi od drugog prava utvrđenog u prethodnom postupku, sud je u sporu, koji je u toku, dužan da prihvati ovu presuđenu stvar kao svoje utvrđivanje i da nastavi sa svog osnova u odnosu na lica - njegove adresate bez ponovnog razmatranja ili ponovnog rešavanja prethodnih pitanja- njegove predmetne stvari. Ovo priznanje (poštovanje) ga zbog presuđene stvari, pretpostavlja i čuva, ali se ne može izjednačiti sa samom presuđenom stvari. Štaviše, za sada presuđena stvar je valjana samo u određenim objektivnim i subjektivnim granicama, *njeno priznanje je dopustivo u vezi istovetnosti njegove predmetne stvari i adresanata sa prethodnim pravnim odnosom iz člana 13, stav 1 ZPP*. Ovde, *pravo na naknadu* stana u novoj zgradi na koje polaže pravo JC u P.br.28/2011 Opštinskog suda u Suvoj Reci je prethodno izvedeno od *stanarskog prava* na stanu u srušenoj zgradi. Obzirom na njene granice, presuđena stvar presude P.br.100/06 Opštinskog suda u Suvoj Reci, od 19. maja 2006. god. se ne može uzeti u obzir *kao nosilac stanarskog prava na srušenom stanu* pošto nema pravno dejstvo protiv JC, po članu 167, stav 1 ZPP. Isto tako, takvo priznanje nije moguće za presuđenu stvar odluka br. HPCC/D/233/2005/C i br. HPCC/REC/76/2006, formirane na izgubljenom posedu pre 24. marta 1999. god. JC na stanu, a ne formirane na stanarskom pravu/ pravu na korišćenje nad ovom imovinom. Dakle, u rešavanju P.br.28/2011 Opštinskog suda u Suvoj Reci, nakon vraćanja prvostepenom sudu, svim stranama treba dati efikasno jednaku mogućnost da izvedu sve dostupne relevantne dokaze; *inter alia*, JC i GA da dostave odgovarajuće odluke o dodeli i ugovore o korišćenju, po stanarskom pravu na stanu u društvenoj svojini u srušenoj zgradi, *kao prejudicirano* za pravo njegovog nosioca da bude nadoknađen stanom u novoizgrađenoj zgradi. Sud će zatim ispitati savesno i pažljivo svaki deo prikupljenih

**REŠENJE AC.nr.3560/2012 APELACIONOG SUDA – PRIŠTINA, DANA
05.12.2013**

---

dokaza zasebno i u celini u skladu sa članom 8 ZPP-a, i primeniće pravila tereta dokazivanja iz člana 322 ZPP-a za činjenice koje nisu dokazane sa sigurnošću.

55. Pošto je osporeno rešenje ukinuto, vraćanjem predmeta na ponovno suđenje, troškovi postupka, sprovedenog po ovoj žalbi, prema članu 465, stav 3 ZPP-a će biti utvrđeni konačnom odlukom.

U pogledu gore navedenog obrazloženja odlučeno je kao u izreci.

PRAVNA POUKA: Žalba nije dozvoljena protiv ovog rešenja u skladu sa članom 203, stav 1 *in fine*, u vezi sa članom 176. stav 1. prva rečenica i članom 210. ZPP-a.

**APELACIONI SUD – PRIŠTINA
AC.br.3560/2012, dana 05.12.2013**

PRESEDAVAJUĆI SUDIJA ROSITZA BUZOVA

Sastavljeno na engleskom kao službenom jeziku u skladu sa članom 17. Zakona br. 03/L-053 o nadležnostima,, odabiru i raspodeli predmeta EULEX sudijama i tuženicima na Kosovu.

ZAPISNIK O VEĆANJU I GLASANJU

APELACIONI SUD–PRIŠTINA u veću sastavljenom od EULEX sudije ROSITZE BUZOVE, kao predsedavajući sudija, sudije MUHAMED REXHA i sudije MUHARREM SHALA, kao članova veća, dana 5. decembra 2013. god. je većalo i glasalo jednoglasno o dispozitivu ovog rešenja.

Ovaj zapisnik je priložen rešenju AC.br.3560/12 Apelacionog suda od 5. decembra 2013. god. u skladu sa članom 140, stav 1, druga rečenica ZPP-a.

APELACIONI SUD – PRIŠTINA

AC.br.1469/2012 dana 05.12.2013. god.

**ROSITZA BUZOVA
PRESEDAVAJUĆI SUDIJA**

**SUDIJA MUHAMED REXHA
ČLAN VEĆA**

**SUDIJA MUHAMED REXHA
ČLAN VEĆA**

**ANDRES MORENO
PRAVNI SAVETNIK EULEX-a**

**DAUT LATIFAJ
PREVODILAC EULEX-a**